סֵיפָא אָתָאן לאדם המלמד בביתו לְתִינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, וּכפי שהיה המנהג מִתַּקָּנַת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן גַּמְלָא וְאֵילֵךְ, שתיקן להושיב מלמדי תינוקות בכל עיר כפי שיתבאר להלן, ולפיכך רשאי אדם ללמד תינוקות בביתו ואין השכנים יכולים למחות בידו.

הגמרא מפרשת את ענין תקנת יהושע בן גמלא: דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, בְּרַם [–אמנם] זָכוּר אוֹתוֹ הָאִישׁ לְטוֹב, וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן גַּמְלָא שְׁמוֹ, שֶׁאִלְמָלֵא הוּא נִשְׁתַּכַּח תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל. שֶׁבַּתְּחִלָּה – קודם כל התקנות בענין זה, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָב היה האב בעצמו מְלַמְּדוֹ תּוֹרָה, וּמִי שֶׁאֵין לוֹ אָב לֹא הָיָה לָמֵד תּוֹרָה. מַאי דָּרוּשׁ – מהיכן דרשו שצריך האב עצמו ללמד את בנו, ממקרא זה (דברים יא יט) 'וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם', שמאחר ותיבת 'אותם' כתובה במקרא בלא וי"ו, יש לדרוש כך 'וְלִמַּדְתֶּם אֶתֶם', שאתם בעצמכם מצווים ללמד את בניכם.

ומאחר שראו שישנם תינוקות רבים שאינם לומדים תורה, הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מוֹשִׁיבִין מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת בִּירוּשָׁלַיִם, ויעלו כל התינוקות לשם ללמוד תורה מפיהם. מַאי דָּרוּשׁ – מהיכן דרשו שיש ללמוד תורה בירושלים, ממקרא זה (ישעיה ב ג) 'כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה וּדְבַר ה' מִירוּשָׁלָם'.

וַעֲדַיִין לא נתיישב הענין כראוי, מאחר שמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָב הָיָה אביו מַעֲלֵהוּ לירושלים וּמְלַמְּדוֹ שם תורה מפי מלמדי התינוקות, אך מִי שֶׁאֵין לוֹ אָב לֹא הָיָה עוֹלֶה לירושלים וְלָמֵד, ולפיכך הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מוֹשִׁיבִין מלמדי תינוקות בְּכָל פֶּלֶךְ [–מחוז] וּפֶלֶךְ, ומאחר שלעיתים היו צריכים לילך מרחק רב עד המחוז שבו היו יושבים המלמדים, לא היו ההורים מַכְנִיסִין אוֹתָן [–את בניהם] ללמוד תורה עד שהיו בֶּן ט"ז שנה או בֶּן י"ז שנה, שאז היו יכולים לילך לבדם למרחק כזה, וְעל כן מִי שֶׁהָיָה רַבּוֹ כּוֹעֵס עָלָיו, היה התלמיד מַבְעִיט בּוֹ [–ברבו] וְיָצָא, מאחר שכבר היה גדול בשנים ולא קיבל את מרות רבו עליו.

עַד שֶׁבָּא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן גַּמְלָא וְתִיקֵּן שֶׁיְּהוּ מוֹשִׁיבִין מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל עִיר וָעִיר, ומאחר שלא הוצרכו לילך למרחקים היו מַכְנִיסִין אוֹתָן [–את התינוקות] ללמוד תורה כשהיו בֶּן שֵׁשׁ שנים או בֶּן שֶׁבַע שנים, ובגיל רך כזה היו מקבלים את מרות רבם עליהם.

הגמרא מביאה כמה הדרכות למלמדי תינוקות: אָמַר לֵיהּ רַב לְרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת, עד שיהיה כַּמָּה תִּינוֹקוֹת – אל תכהו אלא בשרוך הנעל, דהיינו מכה קלה בלבד. דְּקָאֲרֵי קָאֲרֵי – תלמיד הלמד בהלכה ימשיך ויקרא בדרכו, וְדִלְמָא קָאֲרֵי לֵיהֱוֵי צַוּוְתָא לְחַבְרֵיהּ – ואף תלמיד שאינו למד בהלכה מכל מקום יישב עם חבריו בצוותא, ואין אתה זקוק להכותו יותר מדי או לסלקו, מאחר שסופו ליתן לב ללמוד.

הגמרא מקשה מכמה מקומות על דינו של רבא הסובר שאין השכנים יכולים למחות ביד המלמד תינוקות: מֵיתִיבִי, שנינו בברייתא, שֶׁאֶחָד מִבְּנֵי הַחָצֵר שֶׁבִּיקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת רוֹפֵא [–מוהל], או אוּמָּן [–מקיז דם], וְגַרְדִּי [–אורג] וּמְלַמֵּד תִּינוֹקוֹת, הדין הוא שבְּנֵי חָצֵר מְעַכְּבִין עָלָיו שלא יעשה זאת, מאחר שמרבה עליהם את קול הנכנסים והיוצאים. ויש להוכיח מכאן, שאין אדם רשאי ללמד תינוקות בביתו.

מתרצת הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בְּתִינוֹקוֹת דְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים – בברייתא זו עוסקת באדם המלמד אומנות לתינוקות גויים, שמאחר ואין כל מצוה בכך רשאים השכנים למחות בידו, אך במלמד תורה לתינוקות ישראל אינם רשאים למחות.

הגמרא שבה ומקשה על דברי רבא: תָּא שְׁמַע, שנינו בברייתא, שׁשָּׁנִים שֶׁיּוֹשְׁבִין בֶּחָצֵר אחת, וּבִיקֵּשׁ אֶחָד מֵהֶן לַעֲשׂוֹת רוֹפֵא וְאוּמָּן וְגַרְדִּי וּמְלַמֵּד תִּינוֹקוֹת חֲבֵירוֹ מְעַכֵּב עָלָיו, ומוכח שרשאי אדם לעכב על שכנו שלא ילמד תינוקות.

מתרצת הגמרא: הָכָא נַמִּי בְּתִינוֹקוֹת דְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים – אף ברייתא זו עוסקת באדם המלמד אומנות לתינוקות של נכרים.

קושיא נוספת: תָּא שְׁמַע שנינו בברייתא, שִׁמְעוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּיִת בַּחָצֵר הַשּׁוּתָפִין, חֲבֵרוֹ בָּא לַעֲשׂוֹתוֹ לבית זה לֹא יַעֲשֶׂה לִבְרוֹתָא וְלֹא לְאוּמָּן וְלֹא לְגַרְדִּי, וְלֹא לְסוֹפֵר יְהוּדִי וְלֹא לְסוֹפֵר אַרְמַאי [–גוי]. ומאחר שנקטה הברייתא סופר יהודי וסופר גוי, משמע שהסופר היהודי מלמד תורה לתינוקות של בית רבן, ומכל מקום רשאים השכנים לעכב ביד בעל הבית שלא ישכיר לו הדירה, כדי שלא ירבה עליהם את דרך העוברים ושבים.

מתרצת הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בְּסוֹפֵר מָתָא – ברייתא זו עוסקת באדם המלמד את כל תינוקות העיר, ומושיב מלמדים אחרים בתחתיו כדי להדריכם, ויש שם קול רעש גדול, ובאופן כזה מודה רבא שיכולים השכנים לעכב עליו שלא יעשה כן.

הגמרא מפרשת כמה דינים בענין תקנת יהושע בן גמלא: אָמַר רָבָא, מְתַקָּנַת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן גַּמְלָא וְאֵילֵךְ לֹא מַמְטִינַן יְנוּקָא מִמָּתָא לְמָתָא – אין מביאים תינוק מעירו לעיר אחרת כדי ללמדו שם תורה, אלא כופים את בני אותה העיר להביא מלמד לעירם, אֲבָל מֵבֵי כְּנִישְׁתָּא לְבֵי כְּנִישְׁתָּא מַמְטִינַן – אבל באותה העיר מביאים תינוקות מבית כנסת אחד למשנהו, ואין צריך להושיב מלמד בכל בית כנסת. וְאִי מַפְסַק נַהֲרָא לֹא מַמְטִינַן – אמנם אם מפסיק נהר בין הבתי כנסיות, אין מביאים את התינוקות דרך הנהר, מאחר שיש לחשוש לסכנה, אלא חייבים להושיב מלמד נוסף מעבר לנהר. וְאִי אִיכָּא תִּיתּוֹרָא מַמְטִינַן – ואם יש גשר רחב על גבי הנהר מביאים את התינוקות אפילו דרך הנהר, שאין לחשוש בזה לסכנה, וְאִי אִיכָּא גַּמְלָא לֹא מַמְטִינַן – אמנם אם יש גשר צר על גבי הנהר אין מעבירים בו את התינוקות.

וְאָמַר רָבָא, סַךְ מַקְרֵי דַּרְדְּקֵי – סכום מנין התינוקות הראויים למלמד אחד הוא עֶשְׂרִין וַחֲמִשָּׁה יְנוּקֵי, וְאִי אִיכָּא חֲמִשִּׁין תינוקות מוֹתְבִינַן תְּרֵי – יש להושיב שני מלמדים למלמד, עשרים וחמשה תינוקות לכל מלמד, וְאִי אִיכָּא אַרְבְּעִין תינוקות מוֹקְמִינַן רֵישׁ דּוּכְנָא – מעמידים אדם שיעזור למלמד בלימוד התינוקות, וּמַסַּיְּעִין לֵיהּ מָתָא – ומסייעים בני העיר ביד המלמד לשכור לו עוזר זה.

וְאָמַר רָבָא, הַאי מַקְרֵי יְנוּקֵי דְּגָרִים – כשישנו מלמד תינוקות אחד המלמד את התינוקות בראוי, וְאִיכָּא אַחֲרִינָא דְּגָרִים טָפֵי מִינֵיהּ – וישנו מלמד תינוקות אחר המלמד טוב יותר, לֹא מְסַלְּקִינַן לֵיהּ לראשון, דִּלְמָא אָתֵי לְאִיתְרַשּׁוֹלֵי – שמא יתפאר השני בליבו שאין עוד מלמד כמותו, ויבוא להתרשל בלימוד התינוקות.

רַב דִּימִי מִנְּהַרְדְּעָא אָמַר, שמסלקים את הראשון מפני השני, ואין לחוש שמא יתרשל השני, דְּכָל שֶׁכֵּן דְּגָרִים טָפֵי – שוודאי יזהר השני ללמוד היטב עם התלמידים, משום קִנְאַת סוֹפְרִים תַּרְבֶּה חָכְמָה, שדואג הוא מקנאת הראשון שסילקוהו מפניו, שלא יביישנו בפני בני העיר.

וְאָמַר רָבָא, הָנֵי תְּרֵי מַקְרֵי דַּרְדְּקֵי – כשיש לפנינו שני מלמדי תינוקות, חַד גָּרִים וְלָא דָּיֵיק – אחד מהם לומד הרבה עם התינוקות, אך אינו מדקדק לראות שלא יטעו בהבנתם, וְחַד דָּיֵיק וְלָא גָּרִים – והשני מדקדק בהם שלא יטעו, אך אינו לומד עמהם הרבה כראוי, מוֹתְבִינַן הַהוּא דְּגָרִים וְלָא דָּיֵיק – יש להושיב במלמד את אותו שלומד הרבה ואינו מדייק, מאחר שׁשַׁכְשָׁתָא מַמֵּילָא נַפְקָא – הטעות ממילא יוצאת, ולפיכך אף אם יטעו התלמידים עקב חוסר דקדוק הרב עמהם, מכל מקום אין בכך כלום, שלאחר זמן ילמדו כראוי ותצא הטעות מליבם.

רַב דִּימִי מִנְּהַרְדְּעָא אָמַר, מוֹתְבִינַן דְּדַיֵּיק וְלָא גָּרִים – יש להושיב במלמד את אותו שמדייק אף שאינו לומד הרבה כראוי, מאחר ששַׁכְשָׁתָא כֵּיוָן דְּעָל עָל – הטעות מכיון שנכנסה נכנסה, ושוב אינה יוצאת מלב האדם, ועל כן יש להזהר הרבה בלימוד התינוקות שלא יטעו.

רב דימי מביא ראיה לדבריו שאין הטעות יוצאת מלב האדם: דִּכְתִיב לגבי מלחמת אדום, ששלח דוד את יואב שר הצבא להלחם בהם ולהורגם (מלכים א' יא טז) 'כִּי שֵׁשֶׁת חֳדָשִׁים יָשַׁב שָׁם יוֹאָב וְכָל יִשְׂרָאֵל עַד הִכְרִית כָּל זְכָר בֶּאֱדוֹם'. כִּי אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּדָוִד – כאשר בא יואב לפני דוד בסיום המלחמה לאחר שהרג את כל הזכרים באדום, אָמַר לֵיהּ דוד ליואב,

מַאי טַעְמָא עָבְדַתְּ הָכִי – מדוע עשית כן, שלא הרגת אלא את הזכרים ולא את הנקבות. אָמַר לֵיהּ יואב לדוד, הטעם שעשיתי כן הוא משום דִּכְתִיב (דברים כא יט) 'תַּמְחֶה אֶת זֶכֶר עֲמָלֵק', דהיינו, שלא ציוה הכתוב להרוג אלא את הזכרים. אָמַר לֵיהּ דוד ליואב, וְהָא אֲנַן זֶכֶר קָרֵינָן – והרי אנחנו קוראים 'תמחה את זֶכֶר עמלק', שיש למחות כל זֶכֶר ממנו, בין זכרים ובין נקבות. אָמַר לֵיהּ יואב לדוד, אֶלָּא זָכָר אַקְרִיוֹן – אותי לימד רבי שיש לקרות 'תמחה את זָכָר עמלק', ולפיכך לא הרגתי אלא את הזכרים.

אָזַל שַׁיְילֵיהּ לְרַבֵּיהּ – הלך יואב לשאול את רבו, אָמַר לֵיהּ הֵיאַךְ אַקְרֵיתָן – כיצד למדתני לקרוא מקרא זה. אָמַר לֵיהּ רבו, למדתיך שיש לקרוא 'תמחה את זֶכֶר עמלק', כפי הקריאה הנכונה. שָׁכַל סַפְסִירָא לְמִיקְטְלֵיהּ – נטל יואב חרב ורצה להרוג את רבו. אָמַר לֵיהּ רבו, אֲמַאי – מדוע חפץ אתה להורגני. אָמַר לֵיהּ יואב, דִּכְתִיב (ירמיה מח י) 'אָרוּר עֹשֵׂה מְלֶאכֶת ה' רְמִיָּה', ואתה עשית את מלאכת שמים של לימוד התינוקות רמיה, לפי שלא השגחת על תלמידיך שידקדקו בדבריך כראוי, ולא יבואו לידי טעות. אָמַר לֵיהּ רבו שַׁבְקֵיהּ לְהַהוּא גַּבְרָא דְּלֵיקוֹם בְּאָרוּר – עזוב את אותו האיש שיעמוד ב'ארור'. דהיינו, הנח לי להיות בכלל ארור זה ואל תהרגני. אָמַר לֵיהּ יואב, והרי כְּתִיב בהמשך הפסוק 'וְאָרוּר מֹנֵעַ חַרְבּוֹ מֵדָם', ועל כן יש לי להורגך. אִיכָּא דְּאָמְרֵי קָמְטְלֵיהּ – יש אומרים שאכן הרגו יואב לרבו זה, וְאִיכָּא דְּאָמְרֵי לָא קָמְטְלֵיהּ – ויש אומרים שלא הרגו. דין בעלי אומנויות שקלקלו את מלאכתם: וְאָמַר רָבָא, מַקְרֵי יְנוּקָא – מלמד תינוקות, שֲׁתָלָא – אריס הנוטע כרמים על מנת לקבל את מחצית הפירות בשכר טירחתו, טַבָּחָא – שוחט, וְאוּמָנָא – מקיז דם, וְסוֹפֵר מָתָא – סופר העיר, הכותב ספרי תורה תפילין ומזוזות, כּוּלָּן – כל אלה, כְּמוּתְרִין וְעוֹמְדִין נִינְהוּ – הרי הם כאילו התרו בהם מתחילה שאם יקלקלו את מלאכתם יסלקום, מאחר שבכל אלו הקלקול הוא הפסד שאינו חוזר, ולפיכך אם קלקלו ניתן לסלקם מתפקידם בלא התראה אחרת. כְּלָלָא דְּמִילְתָא – כלל הדבר, כָּל פְּסֵידָא דְּלָא הָדַר – כל אומן שאם יקלקל את מלאכתו הרי זה הפסד שאינו חוזר, מוּתָּרָה וְעוֹמֶדֶת הִיא, וניתן לסלקו ממלאכתו בלא התראה נוספת.

דין אדם החפץ לפתוח חנות על יד חנותו של שכנו למבוי: אָמַר רַב הוּנָא, הַאי בַּר מְבוֹאָה דְּאוֹכֵי רֵיחָיָא – אדם הדר במבוי והעמיד שם ריחיים כדי לטחון עבור אנשים אחרים בשכר, וְאָתָא בַּר מְבוֹאָה חֲבֵרֵיהּ וְקָמוֹכֵי נַפֵּיהּ – ובא חברו הדר במבוי זה והעמיד אף הוא ריחיים בסמוך לו, דִּינָא הוּא דִּמְעַכֵּב עֲלָוֵיהּ – הדין הוא שיכול הראשון לעכב על השני שלא יעשה כן, דְּאָמַר לֵיהּ קָא פָּסְקַת לֵיהּ לְחִיּוּתֵי – שאומר הוא לו 'חותך אתה את פרנסתי', על ידי הריחיים שאתה מעמיד.

הגמרא מנסה להביא ראיה לדברי רב הונא מברייתא: לֵימָא מְסַיְּיעָא לֵיהּ – לכאורה יש להביא ראיה לדברי רב הונא מברייתא, שבה שנינו שמַּרְחִיקִים את מְצוּדַת הַדָּג מִן הַדָּג כְּמִלְא רִיצַת הַדָּג. דהיינו, דייג שנתן עיניו בדג אחד לצודו, שהכיר היכן חורו של הדג והניח בדרכו מצודה עם מזונות, מרחיקים שאר הדייגים את מצודותיהם משם, עד כדי שיעור מרוצת הדג. וְכַמָּה הוא שיעור זה, אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא עַד שיעור פַּרְקָהּ.

ויש להוכיח מדברי הברייתא, שאסור לאדם להתחרות באומנותו של חבירו, ולפיכך אסור לשאר הדייגים לצוד דג זה, אף שעדיין לא זכה בו הדייג הראשון.

דוחה הגמרא: שאין להוכיח משם לענין העמדת ריחיים, משום דשַׁאנֵי דָּגִים דְּיָהֲבֵי סַיְּיעָרָא – שונה הדבר לגבי דגים שמביטים בדרכם לראות היכן יש מזונות, ולאחר מכן רצים למקום זה, ולפיכך משעה שהכיר הדייג הראשון את חורו של הדג והניח בדרכו מצודה ומזונות, הרי הוא כתפוס בידו, ועל כן אין אחרים רשאים לצודו, אמנם אדם המעמיד עוד ריחיים במבוי אינו נוטל מאומה משרותו של הראשון שהעמיד.

רבינא מנסה לתלות את דינו של רב הונא במחלוקת תנאים: אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרָבָא, לֵימָא דְּרַב הוּנָא דְּאָמַר כְּשִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה ולא כשיטת חכמים. דְּתַנְיָא (ב"מ ס.) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא יְחַלֵּק חֲנָוָנִי קְלָיוֹת [–חטים קלויות בתנור] וְאֲגוֹזִין לְתִינוֹקוֹת הבאים לקנות בחנותו, מִפְּנֵי שֶׁמְּרַגִּילָן לבוא אֲצָלוֹ כשהוריהם שולחים אותם לחנויות לקנות, ובכך הוא מזיק את פרנסת שאר החנוונים. וַחֲכָמִים מַתִּירִין לחנווני לעשות כן. ומשמע שנחלקו בענין זה, שלדעת חכמים מותר לאדם לירד לאומנות חבירו, ולדעת רבי יהודה אין לעשות כן.

דוחה הגמרא: אֲפִילּוּ תֵּימָא שרב הונא סובר כְּרַבָּנָן אין בכך קושיא, משום דְּעַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי רַבָּנָן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה הָתָם – לא נחלקו רבנן על רבי יהודה שם, אֶלָּא משום דְּאָמַר לֵיהּ – יכול החנווני המחלק קליות ואגוזים לומר לשאר החנוונים, אֲנָא קָמְפַלְּגִינָא אַמְגּוּוֵי אַתְּ פְּלוּג שִׁיּוּפְכֵי – אני מחלק אגוזים חלק אתה שקדים, ונמצא שאינו יורד לאומנות חברו. אֲבָל הָכָא במעמיד ריחיים בסמוך לשל חברו, שהראשון התרגל כבר להתפרנס מריחיים אלו, יתכן דַּאֲפִילּוּ רַבָּנָן מוֹדוּ שאסור לעשות כן, משום דְּאָמַר לֵיהּ קָא פָּסְקַת לֵיהּ לְחִיּוּתִי – חותך אתה את פרנסתי.

הגמרא מקשה על דינו של רב הונא מברייתא: מֵיתִיבִי, שנינו בברייתא שעוֹשֶׂה אָדָם חֲנוּת בְּצַד חֲנוּתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ, וְכֵן עושה מֶרְחָץ בְּצַד מֶרְחָצוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ, וְאֵינוֹ יָכוֹל הראשון לְמַחוֹת בְּיָדוֹ שלא יעשה כן, מִפְּנֵי שֶׁיָּכוֹל השני לוֹמַר לוֹ אַתָּה עוֹשֶׂה חנות או מרחץ בְּתוֹךְ הרשות שֶׁלְּךָ, וְאַף אֲנִי עוֹשֶׂה כן בְּתוֹךְ הרשות שֶׁלִּי. ומוכח מברייתא זו, שראשי אינו לירד לאומנותו של חברו, ושלא כדברי רב הונא.

מתרצת הגמרא: תַּנָּאֵי הִיא – דינו של רב הונא במחלוקת תנאים הוא שנוי, ורב הונא סובר כאחד מן התנאים החולק על דברי הברייתא, ואוסר לאדם לפתוח חנות בצד חנותו של חברו. דְּתַנְיָא – שנינו בברייתא, שפּוֹפִין בְּנֵי מְבוֹאוֹת [–דיירי המבוי] זֶה אֶת זֶה שֶׁלֹּא לְהוֹשִׁיב בֵּינֵיהֶן לֹא חַיָּיט וְלֹא בּוֹרְסְקִי [–מעבד עורות], וְלֹא מְלַמֵּד תִּינוֹקוֹת, וְלֹא אֶחָד מִבְּנֵי שאר בַּעֲלֵי אוּמָנִיּוֹת. דהיינו שיכולים בני המבוי להתנות שלא ישכיר אחד מהם את דירתו לאומן הבא ממבוי אחר, אם דר במבוי זה אדם העוסק כבר באומנות זו, כדי שלא ירד הלה לאומנותו. וְלִשְׁכֶּנְוֹ אֵינוֹ כּוֹפֵיהוּ – אך אין בן המבוי יכול לכפות את שכנו שלא יעסוק אף הוא באומנותו, מאחר שאף הוא דר במבוי זה. זו היא דעת חכמים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אַף לִשְׁכֶּנְוֹ כּוֹפֵיהוּ שלא יעסוק באומנות שבה הוא עוסק, שמאחר וכבר אחז הראשון באומנות זו, אין השני ראשי לירד לאומנותו.

ונמצא, שרב הונא הסובר שיכול אדם לאסור על שכנו שלא יעמיד ריחיים במותו, בשיטת רבן שמעון בן גמליאל הוא עומד, ואילו הברייתא שהובאה לעיל הסוברת שעושה אדם חנות בצד חנותו של חבירו, בשיטת חכמים היא.

הגמרא מביאה ספק בהלכות אלו לשיטת חכמים: אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, פְּשִׁיטָא לִי דְּבַר מָתָא אַבַּר מָתָא אַחֲרִיתִי מָצֵי מְעַכֵּב – פשוט לי הדבר, שיכול בן העיר לעכב על בן עיר אחרת שלא ירד לאומנותו. וְאִי שַׁיָּיךְ בְּכַרְנָא דְּהָכָא – אמנם אם אותו אדם הדר בעיר אחרת משלם את מיסיו למושל העיר הזו, נידון הוא כבן העיר, וְלֹא מָצֵי מְעַכֵּב – ואין בני העיר מעכבים עליו מלעסוק כאן באומנותו.

וממשיך רב הונא בריה דרב יהושע ואומר: שכמו כן פשוט הדבר שבַּר מְבוֹאָה אַבַּר מְבוֹאָה דְּנָפְשֵׁיהּ לָא מָצֵי מְעַכֵּב – שבן המבוי אינו יכול לעכב על שכנו למבוי שלא יעסוק באומנותו, וכשיטת חכמים, ושלא כדברי רב הונא הסובר כרבן שמעון בן גמליאל.

ועתה הוא מבאר במה יש להסתפק: בָּעֵי רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, בַּר מְבוֹאָה אַבַּר מְבוֹאָה אַחֲרִינָא מַאי – האם יכול בן מבוי זה לעכב על בן מבוי אחר הדר בעיר זו שלא יבוא למבוי זה לעסוק באומנותו או לא.

צדדי הספק: האם דברי חכמים בברייתא 'ולשכנו אינו כופהו', נאמרו רק לגבי שכנו באותו מבוי, אך בן מבוי אחר אינו נידון כשכנו ויכול הוא לעכב עליו, או שכל הדר עמו באותה העיר שכנו הוא, ואין הוא יכול לעכב אלא על הדר בעיר אחרת. תֵּיקוּ – תשבי יתרץ קושיות ואיבעיות.

רב יוסף מוסיף דין לדברי רב הונא: אָמַר רַב יוֹסֵף, אף שרב הונא סובר כדעת רבן שמעון בן גמליאל שראשי אדם לעכב על שכנו למבוי שלא ירד לאומנותו, מכל מקום וּמוֹדֵי רַב הוּנָא בְּמַקְרֵי דַּרְדְּקֵי [–מלמד תינוקות] דְּלָא מָצֵי מְעַכֵּב על שכנו הדר במבוי מללמד תינוקות כמותו, דְּאָמַר מַר (עֶזְרָא תיקן לֶהֱן לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהוּ מוֹשִׁיבִין סוֹפֵר בְּצַד סוֹפֵר, וְנִיחוּשׁ דִּילְמָא אָתֵי לְאִיתְרַשּׁוֹלֵי, אָמַר לֵיהּ)